

VIỆT NAM:

HỢP TÁC QUỐC TẾ PHÒNG CHỐNG KHỦNG BỐ VÀ BẢO VỆ AN NINH CHO ASEM-5

LÊ HOÀNG DƯƠNG

Bộ Công An

Hần chúng ta còn nhớ, Hội nghị Hợp tác giữa các cơ quan thực thi pháp luật các nước ASEM trong đấu tranh chống tội phạm xuyên quốc gia lần thứ nhất được tổ chức tại Bắc Kinh, Trung Quốc từ 17- 19/9/2001 theo sáng kiến của Thủ tướng Trung Quốc Chu Dung Cơ nêu ra tại Hội nghị thượng đỉnh Á - Âu lần thứ ba tháng 10/2000 tại Seoul, Hàn Quốc (ASEM- 3) gần như đúng thời điểm diễn ra vụ khủng bố tàn bạo tại Mỹ 11/9/2001. Kể từ đó đến nay, hoạt động khủng bố quốc tế có chiều hướng gia tăng không phải chỉ ở các khu vực xa xôi như Trung Đông, châu Âu, Nga, mà ngay tại Đông Nam Á, kể cả một số nước lân cận của Việt Nam như Thái Lan, Indônêsi-a, Philippin. Mục tiêu của chúng không chỉ tấn công Mỹ và các nước đồng minh của Mỹ trên khắp thế giới mà còn tấn công vào các cơ quan cao cấp, dân thường các nước.

Trong bối cảnh đó, việc Việt Nam đăng cai tổ chức đảm bảo tuyệt đối an toàn cho Hội nghị thượng đỉnh ASEM-5, các đoàn đại biểu tham dự và đẩy mạnh hoạt động hợp tác quốc tế chống khủng bố song phương cũng như đa phương được quan tâm chú trọng hơn bao giờ hết.

1. Đẩy mạnh hoạt động hợp tác đa phương, tích cực tham gia diễn đàn của các tổ chức quốc tế và các sáng kiến hợp tác chống khủng bố nhằm ngăn chặn và phòng ngừa từ xa hoạt động khủng bố quốc tế và đóng góp vào những nỗ lực chung của Liên hợp quốc, ASEM, APEC và ASEAN chống chủ nghĩa khủng bố cực đoan, bảo vệ hoà bình, ổn định trên thế giới.

Trong bối cảnh tình hình quốc tế và các khu vực diễn biến phức tạp, đặc biệt là sự lan rộng của chủ nghĩa khủng bố quốc tế, các vấn đề tội phạm mang tính toàn cầu, hợp tác đa phương trong khuôn khổ các tổ chức quốc tế như Liên hợp quốc, Hiệp hội các quốc gia Đông Nam Á (ASEAN), Hội nghị thượng đỉnh Á - Âu (ASEM), Tổ chức Cảnh sát Hình sự Quốc tế (Interpol) và Hiệp hội Cảnh sát các nước Đông Nam Á (Aseanapol), kể cả trong khuôn khổ Diễn đàn hợp tác kinh tế Châu Á - Thái Bình Dương (APEC), được đẩy mạnh nhằm đấu tranh chống các loại tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia, đặc biệt là tội phạm khủng bố quốc tế và các loại tội phạm liên quan như ma tuý, rửa tiền, tài trợ cho khủng bố, buôn bán ma tuý, di cư bất hợp pháp, tham nhũng, tội phạm vi tính...

Nhiều sáng kiến, kế hoạch hành động, thể chế hợp tác cũng như các lực lượng đặc nhiệm chống khủng bố đa quốc gia đã được thành lập.

Trên bình diện đa phương nói chung, là một nước đang phát triển có tiếng nói quan trọng trong ASEAN, điều phối viên các nước châu Á trong ASEM, trong thời gian qua Việt Nam đã tích cực tham gia các thể chế quốc tế liên quan, chủ động đảm nhiệm vai trò điều phối của nhiều diễn đàn quốc tế nhằm tranh thủ các diễn đàn đa phương để bày tỏ quan điểm, bảo vệ các quyền và lợi ích của quốc gia trong các tổ chức quốc tế, tuyên truyền và vận động sự ủng hộ của quốc tế phục vụ công cuộc đổi mới trong nước, đồng thời ra sức đóng góp vì một thế giới hoà bình, ổn định, thịnh vượng và cùng phát triển; Điển hình là trong khuôn khổ Interpol, Aseanapol, Hội nghị các quan chức cao cấp ASEAN về chống tội phạm xuyên quốc gia (SOMTC), Hội nghị những người đứng đầu cơ quan quản lý xuất nhập cảnh ASEAN (DGIM), Sáng kiến hợp tác chống khủng bố trong khuôn khổ APEC.

Trong khuôn khổ ASEM, hiện nay Việt Nam là một trong những nước điều phối viên tích cực tham gia sáng kiến hợp tác quản lý các dòng di cư giữa châu Á và châu Âu (do Trung Quốc, Tây Ban Nha và Đức bảo trợ), sáng kiến hợp tác giữa các cơ quan thực thi pháp luật ASEM, Hội thảo ASEM chống khủng bố (do Trung Quốc và Italia bảo trợ thông qua tại Hội nghị ASEM-4 tại Đan Mạch

năm 2002), sáng kiến hợp tác chống rửa tiền, chống tài trợ cho các hoạt động khủng bố trong khuôn khổ ASEM. Việt Nam đã tham gia Công ước Quốc tế chống tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia tại Palermo, Italia tháng 12/2000 và sẽ tham gia tổ chức Chống rửa tiền Châu Á - Thái bình Dương. Sau thành công của Hội nghị chống khủng bố ASEM lần thứ nhất tại Bắc Kinh tháng 9/2003, Hội nghị lần thứ hai sẽ được tổ chức tại Berlin, CHLB Đức ngay sau Hội nghị ASEM-5.

Có thể nói, việc tích cực tham gia các hoạt động hợp tác quốc tế phòng chống khủng bố có ý nghĩa đặc biệt quan trọng khi hiện nay Việt Nam đang tích cực tạo dựng uy tín, vận động sự ủng hộ của quốc tế cho việc ứng cử thành viên không thường trực Hội đồng Bảo an LHQ, đẩy mạnh quá trình hội nhập kinh tế khu vực và gia nhập WTO, tích cực chuẩn bị ASEM-5 năm 2004 và APEC-14 vào năm 2006 tại Hà Nội.

2. Về mặt pháp lý, Việt Nam coi khủng bố là hoạt động tội phạm rất nguy hiểm, trực tiếp xâm phạm đến tính mạng sức khoẻ của con người và xâm phạm đến an ninh trật tự của xã hội. Nhà nước Việt Nam luôn bày tỏ thái độ đấu tranh không khoan nhượng đối với các hoạt động khủng bố dưới bất kỳ hình thức và với bất kỳ mục đích nào. Trên cơ sở Hiến chương của Liên hợp quốc và những nguyên tắc cơ bản của luật pháp quốc tế, Việt Nam ủng hộ và tích cực tham gia các biện pháp chống khủng bố và hợp tác quốc tế, đóng góp vào nỗ lực chung chống khủng bố của cộng

đồng quốc tế nhằm loại trừ tận gốc chủ nghĩa khủng bố ra khỏi đời sống của nhân loại, nhằm duy trì hoà bình, ổn định và an ninh của mỗi quốc gia, khu vực và toàn thế giới, bảo vệ cuộc sống bình yên của nhân dân.

Ở trong nước, Việt Nam hiện đang tích cực thực hiện Chương trình Quốc gia phòng chống tội phạm trong đó có tội phạm khủng bố và đang phối hợp với các tổ chức quốc tế soạn thảo Nghị định Chính phủ về Chống rửa tiền, trong đó có nội dung chống tài trợ cho hoạt động khủng bố. Tội khủng bố được quy định tại Điều 84 Bộ Luật Hình sự với hình phạt rất nghiêm khắc tới mức chung thân hoặc tử hình.

Phù hợp với xu hướng hội nhập quốc tế, Việt Nam đã và đang nghiên cứu tham gia các điều ước quốc tế về hợp tác chống khủng bố, đồng thời điều chỉnh một số điểm thuộc nội Luật, tiến tới gia nhập đầy đủ các điều ước quốc tế có liên quan. Tính đến tháng 8 năm 2002, Việt Nam đã gia nhập 8 điều ước quốc tế về chống khủng bố và các vấn đề liên quan, bao gồm:

1. Công ước 1963 về các tội phạm và một số hành vi khác thực hiện trên chuyến bay;
2. Công ước năm 1970 về trừng trị việc chiếm giữ bất hợp pháp tàu bay;
3. Công ước năm 1971 về trừng trị những hành vi bất hợp pháp chống lại an toàn hàng không dân dụng;
4. Công ước năm 1973 về ngăn ngừa và trừng trị các tội phạm chống lại những người

được hưởng bảo hộ quốc tế, bao gồm viên chức ngoại giao;

5. Nghị định thư năm 1998 về trừng trị các hành vi bạo lực bất hợp pháp tại các cảng hàng không phục vụ hàng không dân dụng quốc tế, bổ sung cho Công ước về Trừng trị những hành vi bất hợp pháp chống lại an toàn hàng không dân dụng;

6. Công ước năm 1998 về trừng trị những hành vi bất hợp pháp chống lại an toàn hành trình hàng hải;

7. Công ước năm 1998 về trừng trị những hành vi bất hợp pháp chống lại an toàn của những công trình cố định trên thêm lục địa;

8. Công ước quốc tế năm 1999 về trừng trị việc tài trợ cho khủng bố.

Việt Nam cũng đang nghiên cứu khả năng gia nhập một số điều ước quốc tế khác như: Công ước năm 1979 về chống bắt cóc con tin; Công ước năm 1979 về bảo vệ an toàn hạt nhân; Công ước năm 1997 về trừng trị việc khủng bố bằng bom.

Ngoài ra, Việt Nam còn là thành viên của Công ước Cấm vũ khí hoá học, đang chuẩn bị gia nhập Công ước của Liên hợp quốc về Chống tội phạm có tổ chức xuyên quốc gia và các Nghị định thư kèm theo... Đây là những điều ước quốc tế phổ quát, có liên quan đến đấu tranh chống hoạt động khủng bố bằng các loại vũ khí huỷ diệt hàng loạt và các hình thức phạm tội tương tự khác.

3. Chủ động đưa nội dung hợp tác chống khủng bố vào khuôn khổ hợp tác song

phương giữa các cơ quan thực thi pháp luật Việt Nam với các cơ quan hữu quan của nước ngoài; Tranh thủ sự hỗ trợ về kinh nghiệm và trang thiết bị, đồng thời tăng cường trao đổi thông tin với nhiều nước nhằm hoàn chỉnh phương án bảo đảm an toàn tuyệt đối cho ASEM-5.

Kể từ năm 1991, khi lực lượng công an nhân dân Việt Nam mở rộng quan hệ đối ngoại đến nay, Bộ Công an Việt Nam đã ký kết gần 40 văn bản hợp tác ở cấp chính phủ và cấp bộ (dưới hình thức hiệp định, nghị định thư, chương trình hoạt động, bản ghi nhớ, kế hoạch hợp tác) với các cơ quan thực thi pháp luật nước ngoài, trong đó có những điều khoản riêng về hợp tác chống khủng bố quốc tế. Ngoài ra hiện nay Bộ Công an còn đang tích cực đàm phán các thoả thuận hợp tác tương tự với một số đối tác khác. Đối với các nước tham gia ASEM hiện nay có thể liệt kê một loạt đối tác là cơ quan hữu quan của Trung Quốc, Lào, Campuchia, Hungary, Ba Lan, Mianma, đồng thời Việt Nam đang xem xét ký tiếp một số thoả thuận hợp tác tương tự với các cơ quan thực thi pháp luật của Pháp, Đức, CH Séc, Slovakia, Hàn Quốc trong lĩnh vực phòng chống tội phạm. Trên cơ sở quan hệ hợp tác tốt đẹp đó, các cơ quan thực thi pháp luật các nước đã tích cực giúp đỡ Việt Nam dưới nhiều hình thức như:

+ Cử chuyên gia sang huấn luyện lực lượng đặc nhiệm, chống khủng bố hoặc mời các cán bộ công an Việt Nam tham gia tập huấn ở nước ngoài;

+ Tổ chức các cuộc tọa đàm, hội thảo nhằm trao đổi kinh nghiệm và tăng cường hợp tác phòng chống khủng bố;

+ Hỗ trợ hoặc giúp đỡ Bộ Công an mua sắm một số trang thiết bị chuyên dụng cho lực lượng chống khủng bố cũng như phục vụ cho công tác đảm bảo an ninh chung cho các sự kiện lớn tổ chức tại Việt Nam.

Trong quá trình xây dựng các phương án bảo vệ an ninh cho ASEM-5, phối hợp bảo vệ các nguyên thủ quốc gia và đại biểu cấp cao các nước tham dự ASEM-5, Việt Nam đã nhận được sự giúp đỡ về nhiều mặt và sự phối hợp chặt chẽ của các cơ quan hữu quan của các nước ASEM. Đồng thời, Việt Nam cũng tăng cường phối hợp, trao đổi thông tin với các đối tác và đại sứ quán các nước tại Việt Nam nhằm làm tốt công tác phòng ngừa, ngăn chặn các hoạt động phá hoại, khủng bố từ xa, đặc biệt là của các đối tượng khủng bố quốc tế, đối tượng phản động lưu vong lợi dụng nhập cảnh để vi phạm pháp luật Việt Nam; Tiếp tục duy trì “*đường dây nóng*” với một số cơ quan đại diện nước ngoài, đại sứ quán các nước tại Việt Nam và tăng cường trao đổi thông tin với các nước nhằm đảm bảo an ninh và an toàn tuyệt đối cho các đại sứ quán, văn phòng đại diện và hoạt động của các đoàn khách quốc tế.

Một vài nhận xét:

Quá trình hội nhập quốc tế là một quá trình không thể đảo ngược và thực tế chưa bao giờ Việt Nam tham gia nhiều hoạt động

đa phương và các nội dung hợp tác đa phương lại phong phú như hiện nay, trong đó có lĩnh vực phòng chống tội phạm xuyên quốc gia và chống khủng bố quốc tế. Có thể nói Việt Nam đã tham gia chủ động hơn, hệ thống hơn và hiệu quả hơn trong cộng đồng thực thi pháp luật quốc tế.

Tuy nhiên trong thời gian qua, công tác hợp tác cũng bộc lộ nhiều hạn chế cần nghiên cứu khắc phục nếu tiếp tục chiến lược mở rộng hợp tác như hiện nay. Trước hết phải đặt vấn đề hiệu quả thực tế lên hàng đầu. Các hoạt động mà Việt Nam tham gia phải gắn với nguồn lực còn hạn chế và phù hợp với lợi ích thiết thực của Việt Nam. Một số hoạt động hợp tác trong lĩnh vực thực thi pháp luật, phòng chống tội phạm chưa đem lại hiệu quả thiết thực như mong muốn, chưa tương xứng với quan hệ hợp tác trên các lĩnh vực khác, chưa chủ động tranh thủ sự giúp đỡ và hỗ trợ của các đối tác và các tổ chức quốc tế có liên quan. Bên cạnh đó, nhiều văn bản hợp tác đã ký kết nhưng không có kế hoạch và kinh phí triển khai, hoặc có triển khai thì chỉ mang tính hình thức, không gắn với nhu cầu hợp tác và quan tâm lợi ích của các bên nên không thiết thực. Hợp tác đa phương còn thiếu chủ trương chính sách tổng thể, dễ nảy sinh tình trạng đề xuất tràn lan, thiếu trọng tâm, trọng điểm và không có sự phối hợp chặt chẽ giữa các bộ, ngành liên quan.

Sự kiện khủng bố 11 tháng 9 và một loạt vụ khủng bố mù quáng và tàn bạo vừa qua ở Tây Ban Nha, Irắc, Bắc Osetia, Nga,

Indônêsi... đã cho thấy chủ nghĩa khủng bố là tai họa chung của cộng đồng quốc tế, đe dọa thực sự và nghiêm trọng đến hoà bình và ổn định thế giới, không loại trừ khu vực nào, không loại trừ nước nào. Hơn nữa, có nhiều yếu tố phức tạp mang tính toàn cầu làm gia tăng nạn khủng bố quốc tế. Vì vậy, chỉ có hợp tác hiệu quả và phối hợp chặt chẽ thì tất cả các quốc gia mới có thể đối phó được với thách thức mới do chủ nghĩa khủng bố gây ra. Điều đó cũng hoàn toàn phù hợp với phương châm của Đảng và Nhà nước ta: *Việt Nam muốn là bạn và là đối tác tin cậy của tất cả các quốc gia, hợp tác đấu tranh chống khủng bố vì một thế giới hoà bình, ổn định, hạnh phúc và phồn vinh.*

Hội nghị thượng đỉnh Á-Âu lần thứ năm (ASEM-5) là một trong những hội nghị quốc tế lớn nhất từ trước đến nay mà Việt Nam đang cai tổ chức. Nhận thức đầy đủ ý nghĩa, tầm quan trọng, niềm tự hào cũng như trách nhiệm của nước chủ nhà, với sự phối hợp và giúp đỡ của bạn bè quốc tế và những nỗ lực của toàn lực lượng, Việt Nam đã đảm bảo an toàn tuyệt đối, góp phần vào thành công của một ASEM "*sống động hơn, thực chất hơn*".

TÀI LIỆU THAM KHẢO

1. Tư liệu của Vụ Hợp tác Quốc tế, Bộ Công an.
2. Phùng Văn Hào. "*ASEM với nhiệm vụ chống khủng bố*", Thông tin tư liệu khoa học công an, Viện Chiến lược và Khoa học Công an, số 2/2004.